

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIO

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

A LA ESQUADRA INGLESA

Un verdader gat de mar.

CRONICA

INGLIS

INGLATERRA 'ns ha enviat el seu retrato, un de tants dels qu' envia continuament á tots els pobles de la terra ab vistes al mar, y en una forma tal que un no acaba de saber prou be si ho fa per carinyo ó per petulancia desinteressadament ó portantne alguna d' amagada, dat el carácter poch franch, tortuos y reservat de aquella nació. Inglaterra está retratada en las sevas esquadras que surcan tots els mars coneguts, y una d' ellas ha fondejat á Barcelona.

Es poderosa, es formidable, es imponent. La componen 11 acorassats de primera, no d' aquells que nosaltres pagarem com á bons y resultaren pitjors que 'ls de guarda-ropia en la trágica parodia de las guerras colonials; vuit creuhers en tota regla, y una dotzena y mitja de torpeders dels millors sistemas, que com una gossada de cans lleugers y de bon queix rodejan als monstruosos vaixells, al servey d' ells per tot lo que convingui. S' hi conta ademés un barco avis, un barco hospital, y un barco de provisions, qu' es com si diguessim, un gran rebost flotant.

Un contingent de 13,086 homes forma la tripulació de la esquadra, que s' ha reunit en las ayguas de Barcelona, no sabém per qué, si pel gust de coneixe'ns ó pel desitj de que la coneguem nosaltres.

L' almiranllat inglés ha de signat aquest aplech de barcos ab el nom d' esquadra X, y en matemáticas la X es la representació de la incògnita.

* * *

Colón, desde son alt pedestal, contempla als seus peus el formidable aixám de màquines de guerra, tant distint de aquellas tres frágils carabelas ab las quals va descobrir per' Espanya un nou mon. Si no que te 'l bras extés, enravanat y sense poderlo moure, 'l baixaria pera ferse creus del espectacle que s' ofereix á la seva vista. El mon qu' ell va descobrir y l' altre qu' en el seu temps ja estava descubert, tot enter, de pol á pol, está avuy dominat per un poble qu' en altres temps, á penas donava senyals de vida entre las brumas del mar del Nort.

¿Cóm se explica l' existencia de un poder tan extraordinari, tan inmens, tan colossal?

Hí ha que anarne á buscar la causa principal en el seu es-

El carter de bordo.

perit obert á tots els progressos materials y dominat per una ambició insaciabile. Inglaterra ha sigut sempre un poble de industrials y de mercaders, calculista per essencia, positivista per presència, agabellador per potencia. Nostre D. Quixot el miraria ab gran despreci, per quan totes las aventuras de Jhon Bull portan el sello del més refinat egoisme, sense distingirse may per aquell desinterés romántich que ha sigut en moltes ocasions el distintiu dels pobles de la rassa llatina.

No 's pot negar que ha contribuít molt ab sas empresas á la civilisació del mon; pero aixó ha sigut de més á més, per mer accident, sense ni tant sols proposars'ho: el seu propósit, la seva línea recta, ha sigut sempre treure'n partit per ella, aprofitarse'n, dominar, explotar, reduhir els pobles á una especie de vasallatje mercantil y polítich, sostingut per son formidable poder naval.

¿Quin exemple per' Espanya!

Teníam extensas colonias y olvidavam la seva defensa. Sosteníam una marina escassa y rutinaria, deixant de invertir en ella lo que gastavan en el sosteniment de un exercit de terra pródigament dotat de generals y oficials superiors, en número suficient pera manar á tots els exercits d' Europa. D' exercit colonial, no se 'n parlava. Hauria sortit massa car. Y 'l dia que 's necessitá 's trobá més barato enviarhi centenars de mils reclutas, arrancats á las familias proletarias sens altre fi que anar á deixarhi 'ls ossos, ó tornar á Espanya fets uns esqueletos.

Ja 'ls hereus de D. Quixot, ni Quixots siguerem, sino babiecas.

* * *

Inglaterra te la primera forsa en els seus caudals, en la seva riquesa. Ab el diner tot ho pot... s' enten, ab el diner ben gastat.

Si hagués de cubrir sas inmensas possessions ab sa propia gent no 'n tindria prou. Si cal buscarla per tet arreu, la paga be y per tot arreu la troba.

¿Que 'us figureu que son inglesos tots els marinos de l' esquadra X, que aquests días gambejan pels carrers de Barcelona? En una bona part no

ho son. Gent contractada, n'hi ha de tots els païssos del mon, y están al servey de Inglaterra, perque 'l govern inglés els paga y 'ls alimenta be.

Per tots els periódichs barcelonins ha correput aquests días una curiosa anécdota: la del grupo de mariners que anavan recorrent las cantinas, com tenen per costum, remullant el ganyot.

Ningú més á propòsit pera ferlos la guerra á la seva manera, que 'ls nostres venedors de comestibles y bebestibles, exigintlos cinch y deu de lo que val un. Per una gaseosa 'ls demaná un d'aquests explotadors una pesseta, quan un del marinos *inglés*, en perfecte catalá li digué:

—Ep, company, son quinze céntims y encare!

El cantiner se quedá com qui veu visions, no comprenent que per haverhi de tot, també hi ha catalans en la esquadra inglesa.

Aquesta anécdota, 'n porta á la memoria alguna altra pel mateix istil: que demostra que 'l catalá, per guanyarse la vida fa lo que no faria ningú. Individualment es una especie de inglés: també pensa ab ell; pero per desgracia, no sab, com l' inglés, concentrar aquest pensament en profit del conjunt, qu' es lo que fa fortas á las nacions, sense detriment, ans al contrari, ab augment del profit individual. Els catalans som inglesos á la menuda.

Tornant á la anécdota, 'ls diré que 's remonta á una de las exposicions de París, si no recordo mal la del 67, que com totas atragué una concurrencia inmensa á n' aquella gran metròpoli.

El Sr. Xifré, un dels homes més ríche de Barcelona, passava per un carrer de París, y 's veje obligat á deixar l' acera embrutante las botas de xarol en el fanch del carrer, á causa d' estar aquella obstruhida per un moro que venia fruyta.

—Malehit siga 'l morol... refunfunyá 'l ricatxo al baixar al fanch.

Y 'l moro, que 's distingia per sa cara bronzajada adornada ab una barba negra y crespa y coronada per un gran turbant, li digué en perfecte llenguatje catalá:

—Senyor Xifré, si tots tinguessin la seva fortuna, no hauriam d' embrassar las aceras de París venent dátils y taronjas.

En Xifré acullí ab una gran riallada la bona sortida de aquell moro que per més senyas era fill de Reus.

Tornant ara á la esquadra inglesa, objecte principal de aquesta crónica, no pot negarse que la seva es-

INGLIS

Una elegancia marítima.

tancia aquí ha despertat en gran manera la curiositat de Barcelona.

Pochs son els que s'ocupan en desentranyar l' objecte de la seva visita. Ens basta de moment que vingui en só de pau, perque ningú 's detingui á reflexionar lo que succediria, si algun día arribés á presentarse en só de guerra. ¿Qué passaria si arribessin á complicarse certas qüestions internacionals, y Espanya 's vejes, com sempre obligada, á ballar ab la més lletja?

En aixó no hi pensa ningú... Pensaments tristos hi ha, com el de la mort, que 's desetxan per no encaparrarse massa en lo que no te remey.

Uns diuen:—Ens hem d' armar, ens hem de fortificar. La presencia de aquestas formidables máquinas de guerra, que tenen en el mar un camí sempre franch y expedit, ha d' ensenyarnos, fins á imbuhirnos en el pensament, la necessitat de fernos forts pera ser respectats.

Y altres responen:—¿Y ahónt tenim els medis y las condiciones pera conseguirho? Som xanguets ¿y cóm se las han de compondre 'ls xanguets per alcansar la forsa y la corpulencia dels taurons?

En la rápida pendent de la decadencia, costa molt remontarse, y es impossible conseguirho quan no 's tenen alas, com no 'n tenim nosaltres. Aixís es menos perillós estar completament desarmats, que mal armats y ab tendencias á fer estúpidas bravatas. Més que un esforç insuficient y ridícul, en un cas de apuros, podrá salvarnos la compassió que inspira la mateixa debilitat.

Además, la forsa efectiva, única de una nació radica en la seva riquesa. Las esquadras serveixen pera demostrarla y ferla patent, y además pera conservarla. La Espanya 'n vol possehir, es necessari que avants adquireixi medis pera proporcionársela: que sigui rica, qu' exploti tots els elements naturals que posseheix, y que per damunt de tot procuri tenir lo que no ha tingut may: bons governs.

Avuy, contentemnos en veure ab curiositat l' aixám de acorassats que tinguin á be fondejar en las nostras ayguas, en rodejarlas de tota una esquadra de llanxas y gusis atapahits de curiosos badochs y venedors de fruytas y begudas.

Y que per molts anys, al peu dels canons espantosos, qu' en pocas horas arrasarian Barcelona, pugui resonar la veu del venedor de gaseosas, que ab l' ampolla á la ma y á punt de destapar, vagi cridant:

—¡Qui la petal!

P. DEL O.

ELS INGLESOS A BARCELONA

Recorrent la ciutat.

ALLUNYAMENT SALUDABLE

Quan podia festejar
dos voltas cada setmana
y't veia molt sovintet,
el nostre amor perillava
puig nimietats, futillessas,
paraulas no ensopogadas
eran motiu de disturbis
leves per xo, jamay graves.
Pro una mitja 's sol escorre
aixís que d' un punt s' escapa
¡quí sab si algun cop la broma
s' hauría tornat pesanta
ara que l' estiu apreta
y las sanchas al cap s' enraman!
Ja vaig fer bé de fugir
d' aprop teu, sense oblidarte,
escribinte enamorat
un cop cada quan m' ho manas
y evitant els raigs de foch
de tas ardents miradas
que ara de lluny me fan dir
constantment estas paraulas:
El sol del estiu recrema,
el sol del hivern escalfa.

J. COSTA POMÉS

¡CÓM ESTÁ LA SOCIETAT!

¿No parlavan de regenerarnos? Donchs repassin la premsa de Madrit y 's convencerán de que ara li están fent el mánech.

¿Pot donarse res més *regenerador* que la estafa anomenada del *Cantinero*, que 'ls diaris de la Vila del Os explican aquests días ab tots els seus pels y senyals en las sevas columnas?

Els Humbert han format escola, y si bé de moment no 's tracta de milions, els deixebles han sortit tan aprofitats, que *todo se andarà* si 'ls milions se 'ls posan á tret.

Per ara la *humbertisació* s' ha reduhit á cinquanta mil duros; suma que dona al fet proporcions relativament modestas y que si ocasiona soroll es sóls per la calitat de las personas qu' en ell han intervingut.

La estafa es, fins á cert punt, vulgar y senzilla. El *Cantinero*, un senyor molt rich de Madrit, cone-

gut ab aquest nom per haver tingut anys enrera una cantina, s' ausenta un día de la Cort y deixa, per mentres ell sigui fora, encarregat dels seus assumptos á un dependent de molta cónfiansa. Entrats de la situació els estafadors, simulan una lletra del amo ausent, que 'l pobre dependent paga sense escrúpols trayent fondos del Banch d' Espanya, y ja está feta la cosa. Els petits *Humberts* se reparteixen els quartos, la banda s' escampa com

UN XANXES QUE S' ENFADA

—¿Adónde está el mar?... ¡En el lloch ahont ha estado siempre!

DESPRÉS DE LA JUERGA

Coro de monas.

els corbs quan del cadavre que devoravan no 'n queda res, y aquí de la cansó del tururut: «qui gema ja ha rebut.»

Pero 'l *Cantiner* no es home que aixís com aixís se resigni á perdre cinquanta mil duros. Enterat del timo de que acaba de ser víctima, corra á Madrid, denuncia el fet, practica un sens fi de llargas y complicadas investigacions... y comensa á sortir á la llum la part íntima y verdaderament pintoresca del negoci.

COMPRANT

—En catalán en desimos esberginias... y te 'n farás cinch céntims de cada una.

¿Quí l' ha comesa l' estafa? No 'l *Lloro Sech*, ni 'l *Sargantana*, ni 'l *Orejas* ni cap d' aquests insignificants escolanets de Caco — que á sacerdots no arriban, — héroes habituals de tantas y tantas operacions pareescudas.

Els autors de la *limpia* dels cinquanta mil duros son tots ells gent de significació y *ventatjosament* coneguda. Si 'l *Cantiner* ha vist saquejada la seva caixa, pot ben alabarse de que las mans qu' en ella s' han ficat no son toscas y grosseras, sinó mans finas, enguantadas; mans que algunas d' ellas han apretat més d' un cop las dels *grandes* d' Espanya y las dels prínceps de l' Iglesia.

Llegint la llista de las personas més ó menos enredadas en l' estafa, el cor s' aixampla, ple d' esperansa falaguera y la paraula *regeneració* surt ella sola als llabis.

¡Quína colecció més hermosa per la serie 24 de fototipias de las capsas de mistos!

La filla d' un general, que havia sigut ministre y qué sé jo qué més.

La filla d' un altre general, no menos conegut y igualment ilustre.

La germana d' un altre militar, també molt famós y ple de prestigis.

Personatjes de la *bona* societat, ex-empressaris de teatros, senyors elegants, figuras de relleu y sempre ben rebudas en el món ahont se riu, se juga, s' enamora y 's gosa alegrement de la vida, tan dura y traballosa per la majoria dels mortals.

Tals son els actors, apuntadors y comparsas de la comedia que ha donat per resultat una sortida de cinquanta mil duros en el *Haber* del *Cantiner* y una entrada de bastanta importancia á la presó de Madrid.

Naturalment, aixecada la punta del vel, els curiosos no han sapigut contentarse ab lo poch que 's traslluhia, y ho han volgut tafanejar tot.

¡Lo que s' ha vist, deus piadosos, sota d' aquell tul de finíssima seda y guarnit d' entiquetas dauradas!...

Aquestas damas, gloria y orgull de la *creme* espanyola, que l' operació practicada á expensas del *Cantiner* ha donat á llum, no 's paravan en barras, per escabrosas que las barras fossin, y lo mateix servían per un *barrido*, que per un *fregado*, que per obrir suscripcions á favor d' un sant que may arribava á veure un céntim de la cantitat recaudada.

EL LLARCH DE LA CASA GRAN

—Son bons mossos, sí; pero al costat meu, ¡quins pig meos!

Una d'elles tenia en el seu pis una taula de joch, ahont se desplomava ab la major llimpiesa als punts que com á moscas hi acudian.

Un'altra havia establert també una timba, dirigida per un fulano conegadíssim en tots els círculs de Madrid freqüentats per en Jordi, el de l'orella.

Altras assistían á festas especials ahont, segons un indiscret, «se rendía culto á la belleza de las formas,» y de las quals las amorosas aventuras eran el principal atractiu.

Y altras havían donat en sos salons *juergas* molt agradables, pero, segons el mateix indiscret, «de un color tan subido, que no hay mortal capáz de resistirse á ellas.»

Al enterarse d'aquests sugestius detalls y al pensar que 'ls que á la seva exposició donan lloch son las *clases directoras*, ¿no sent el lector murmurar en els seus oïdos, per una veu desconeguda, l'encoratjador *sursum corda* de que fa poch jo parlava?

¡Senyoras d'ups, que portan una corona brodada al *refajo*, fent la competencia á la Pougy y á la Cleo de Merodel!

¡Damas de l'aristocracia vivint de las corrompudas rendas que proporciona 'l cultiu del tapet vert!

¡Personas distingidas, obligadas pel seu origen y significació á donar exemple, dedicadas com el més rebregat *Manitas*, á la tasca de birlar cinquanta mil duros al *Cantinerol*...

Pero... *aún hay más*. Com si ab la complicitat més ó menys directa d'aquesta gent escullida no n'hi hagués prou, ara resulta qu'entre 'ls encarregats de perseguir la estafa, inspectors de policia, delegats, curials, hi ha també qui dels cinquanta mil duros n'ha llepat alguna cosa.

Y se citan las sumas que l'un y l'altre ha cobrat.

Y 's diu qui va fer las parts dels diners y ahont van anar á gastársels.

Y fins s'assegura que al alçar la Justicia 'l bras pera deixar caure la espasa que indubtablement ha de ferir á algú, sembla com si en l'ambient hi hagués uns fils invisibles que s'empenyan en deturarli 'l cop...

¡Cóm está la Societat, germans caríssims!

Ja tenia rahó aquell bromista: «Humbertisada está Espanya: ¿quí la deshumbertisará? El deshumbertisador que la deshumbertisi, bon deshumbertisador será.»

A. MARCH

ALS VEHINS DEL MEU CARRER

Entre gent de bona fe,
de sa casa y divertida,
no hi ha festa de mes vida
que la festa del carré.

Si tots hi posém el coll
abocanthi un xich la bossa...
¿qué vol d'una festa grossa
que mogui gresca y soroll?...

Si tots volém, se pot fer
una festa tan grandiosa,
que per lo maravellós
fins admiri al extranger.

Res de batallas de flors,
ni carreras de caballs,
ni regatas, ni *foot-balls*,
ni fanalets de colors...

Res d'exposicions, ni tracas,
ni concursos de gegants...
lo millor per xichs y grans
es un ball de noyas macas.

¿Hi ha 'l mon festa de mes joya?

¿Voleu res mes divertit
que passar tota la nit
de *au-ou* ab una noya,
abrassarla, darhi vols,
ó gronxarshi sense ganas,
tot ballanhi americanas
d' aquellas .. del pinyol dols?...

¡Ay! Jo hi tindré una *raspetu*
mes xamosa que un enciám...
¡li tinch de regalá un ram!
im' ha fet perdre la xaveta!
Per ella visch malament
ab tota ma parentela ..
y aixó que en quan á cautela
passo per home prudent.
Se diu Lluisa, es petiteta...
¡ab una llavia que té!...
Res, ja 'ls la presentaré...
(si porta la cara neta).

Tornant ara al nostre objecte,
ja poch mes els tinch de dir:
fassin que 's pugui complir
el nostre grandió projecte.
Vostés treguin el bossot:
si 's recullen tres pessetas...
cadenas y banderetas;
pero si fan un *va-y tot*,
quedarán espatarrats
d' admirar tanta grandesa,
perque l' Art y la Sabiesa
vessarán per tots costats.

La comissió té en projecte
la *mar* de cosas extranyas;
farém sortijas, cucanyas
y jochs nous de gran efecte.
¿Corridas?... de tota mena:
de toros .. de bicicleta...
y una... en que 'ls de la *secret*
ens expolsarán l' esguena.
¿Lluminarias? tots els díes.
¿Caritats?... á discreció,
y un día sí, y altre no
gran concurs d' escombrarias.
Al matí y al vespre, á estonas,
exhibició de cabretas
que 'ns brindarán *olivet*
per 'llá hont seuben las personas.
¡Aixamplaré el carrer!...
mes, per no ser indiscret,
déixinme guardá 'l secret
de lo molt que pensém fer.

Preparínse pel sarau,
que será cosa may vista,
y apretin á la modista
que 'ls fassin un trage salau.
Vinga pompa, vinga gala;
las reynas de l' elegancia
aquells díes, per estancia
escullirán nostra sala,
y á ningú vindrá de nou
veure constá en lletas d' or
el ball de festa major
del carrer del *Doctor Dou*.

JOSEPH ROSELLÓ

PRINCIPAL

TEATRE LÍRICH CATALÁ

Demá, dissapte, inauguraré una serie de funcions
aquest *Teatre*, que vindrá á ser una edició corretjada y
aumentada del mateix que ara fará tres anys estava ins-
talat al Tívoli y que, nascut ab verdadera ufana va te-

nir que morir de cara á la paret en mans de curanderos.
Els organiadors de la present campanya son xicots in-
teligents y e. de creure que alcansarán profit y gloria.

El repertori consta de las obras que més éxit obtin-
gueren en la temporada de referencia, y tenen en carte-
ra algunas altras pera estrenar tals com *La Barca*, lletra
de Apeles Mestres, que despertarán un viu interés en-
tre 'ls aficionats al género.

Valiosos elements han entrat á formar part de la
companyia y tots els preparatius demostran que quan
menos hi ha la sana intenció de presentar las obras lo
més artísticament possible *Deu los hi pach*.

Perá 'l debut se posarán en escena las bonicas obras:
Cors joves, *La Reyna del Cor*, *La Rosons* y *L' alegría que
passa*.

ROMEA—TEATRO CATALÁ

La companyia catalana no ha scfert cap variació im-
portant y ab els bríos de cad' any y amparada ab un re-
pertori d' obras y estrenos qu' esparvera 's proposa em-
prendre sa llarga campanya artística comensant la tem-
porada, demá, día 19, ab la representació de la comedia
del malaguanyat Frederick Soller *Senyora y Mojo* y l'
estreno de *El carro del vi*, quadro de costums vilatanas
de nostre estimat amich, el popular escriptor vendre-
llench senyor Ramón y Vidales.

Perá 'l próxim dimars está anunciat el primer estre-
no grós, que será el del drama de D. Salvador Vilare
gut *L' amversari*.

Bona sort... y amor al art.

TÍVOLI.—CIRCO EQUÈSTRE

Pocas novedats, y encare las pocas que 's poden
apuntar no tenen en realitat gran cosa de nou. Després
d' aquell ignocent que presentava el ninot eléctric,
quin nom, de tan extravagant no 'ls atrevim á pronun-
ciar ni á escriure y quin éxit va ser molt discutit, han
debutat els *Queirolo*, troupe formada de cinch acróbats
que executan diferents treballs d' equilibri molt difícils
pero que no constituheixen cap novedat.

Veurem si ara que baixa la temperatura s' anima la
cosa y procura 'l senyor Alegria que 'l públich s' *escalfi*
ab algun espectacle sensacional.

NOVEDATS

Ab la clássica *Luccia* va debutar la triple Sra. Gonza-
ga, fent gala de sa bonica veu y d' un art molt accepta-
ble en el modo de emitirla. Li feren repetir el *Rondó*
y al acabar fou ovacionada per l' auditori que s' embada-
lla ab sos refilets elegants y potents al mateix temps.

Si 'l senyor Paganini arriba á estar aquella nit alló
que 's diu bé de veu, la *Luccia* cantada aquell vespre
hauría sigut de las que fan época.

En honor als mossos de la esquadra... inglesa va do-
narse una funció de gala, cantantse la popular ópera de
Meyerbeer *Gli Ugonotti*. En ella hi abocaren tot el seu
saber las senyoras Gonzaga que va ser molt aplaudida
en el paper de reyna, la senyora Palermi, justa y emi-
tint frases dramáticas ab valentia, y els senyors D'Ot-
tavi y Perelló, cap dels quals careix de facultats y vol-
untat per sortirse del pas en las difícils *particellas* res-
pectivas.

Els marinos inglesos devían trobar tot alló *very good*,
per quant no 's cansaren de aplaudir als artistas... y á
las bailarinas.

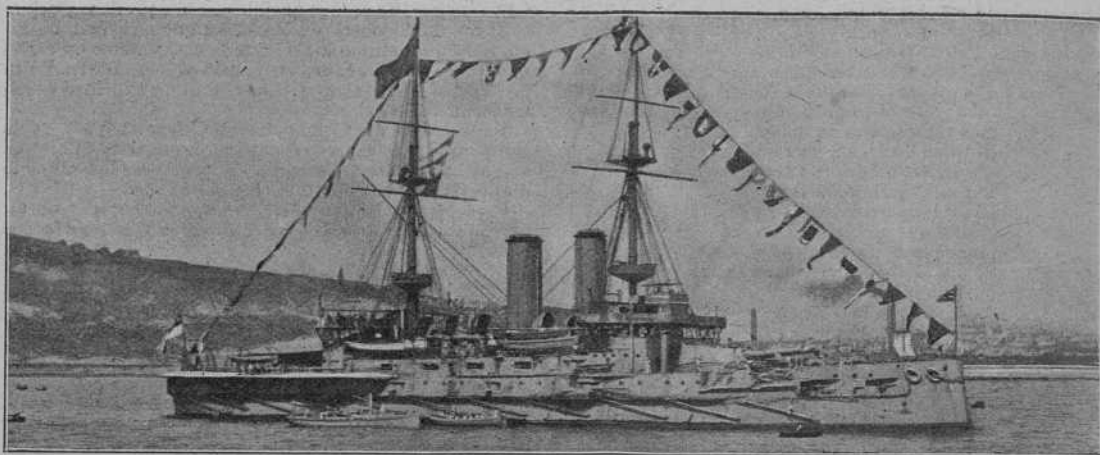
Numerosa concurrencia hi aportá la reparició de 'n
Manolo Utor. En companyia de la Sra. Bordalba va
cantar l' indispensable *Africana*, quina partitura se 'ns
fará aviat pesada, de lo qual haurém de donar las gra-
cias al *Musclayre*. Tan ella com el foren molt aplaudits,
sobra tot en el quart acte, compartint las ovacions del
transcurs de la obra ab l' inteligent barítono senyor
Gil Ray.

La demás gent no més que passadora; els coros ma-
gres, y l' orquesta ensopideta

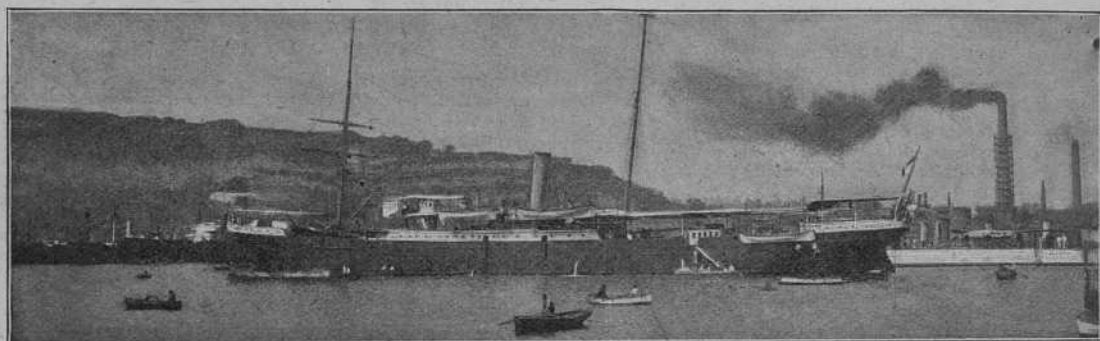
GRANVÍA

Adriana Lecouvreur, *Fedora*, *María Stuardo*, *Odette*,
Tosca Heus' aquí las obras que en els pochos díes que la
espiritual Vitaliani 's troba aquí, ha interpretat ab l'
art exquisit de sempre. Tot obras conegudas, pero que

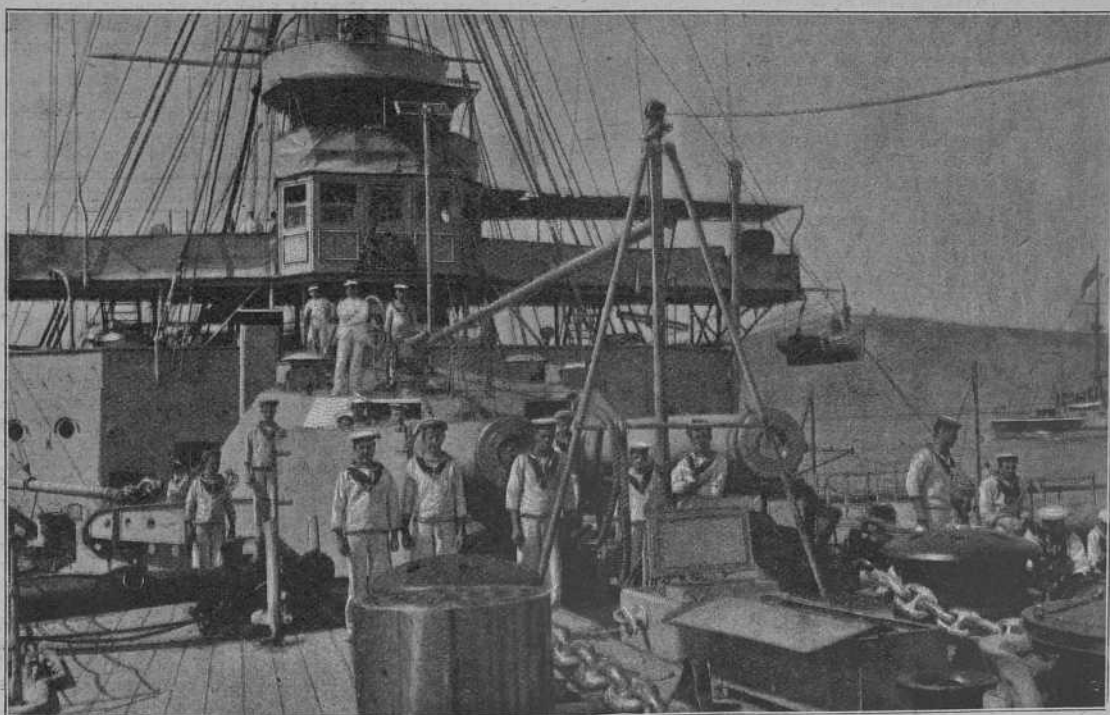
LA ESQUADRA INGLESA

Acorassat *Bulwark*, barco almirant.

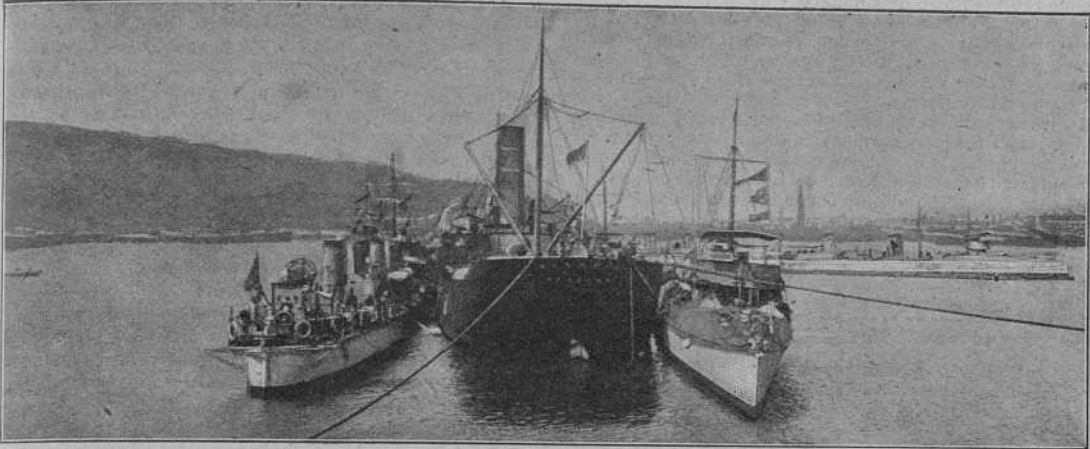

El *Tyne*, transport de la esquadra.

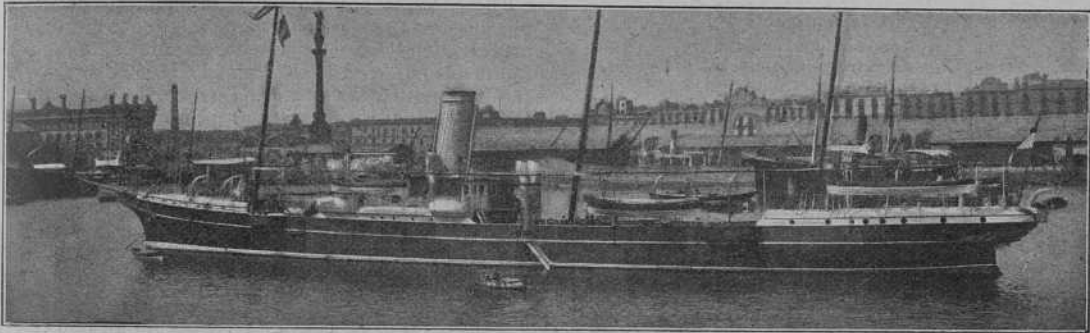

Sobre 'l pont del *Bulwark*.

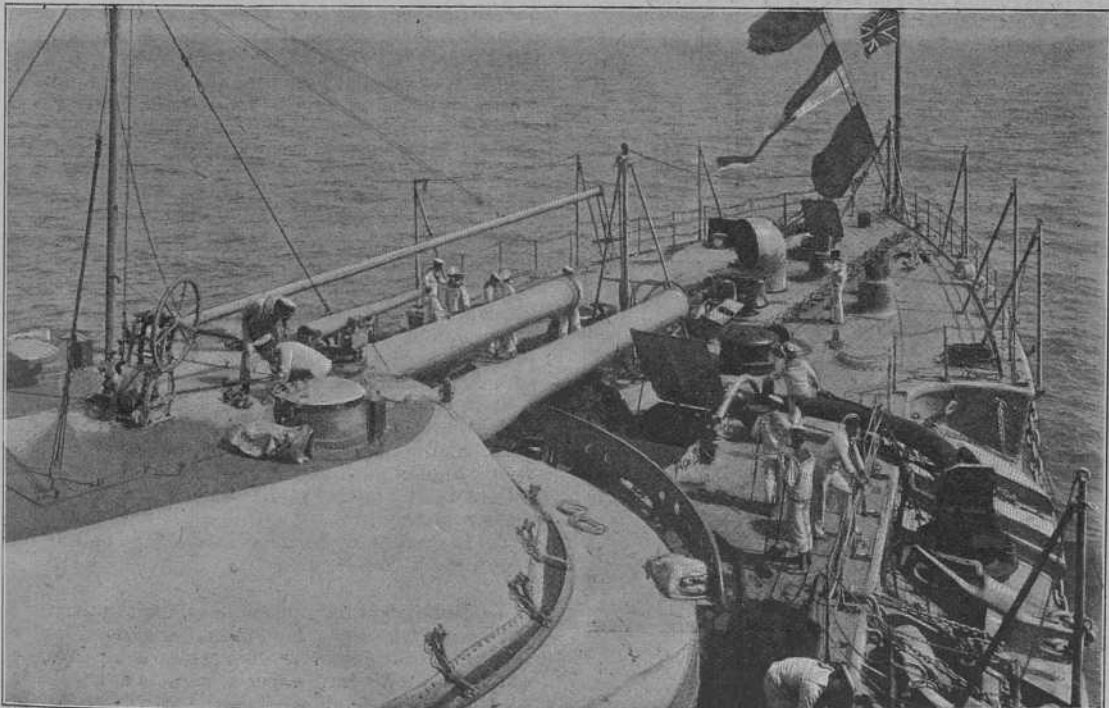
A BARCELONA

Grupo de torpeders, al ante-port.

El *Surprise*, creuher avis.

La proa del barco almirant.

ella fa reviuire d' un modo magistral, creant no sols una nova figura en cada tipo, sino una vida potent y real en cada representació dels mateixos.

La Vitaliani d' avuy es la idéntica Vitaliani que anyoravam, mes gran si cab, ja que al nostre entendre ha guanyat en sensibilitat y en *pose* tot lo que puga perdre de físicas bellesas. El senyor Duse, qu' es un artista de molt mérit, resulta digne company d' ella, y els demás actors de la companyia son discrets y estudiosos.

A jutjar pel comensament, la temporada será profitosa. El públich no 's deixa perdre un plat tan suculent y omplena cada nit el teatro del carrer de las Cortes.

Altra cosa sería un peccat... y un insult al art dramàtic.

N. N. N.

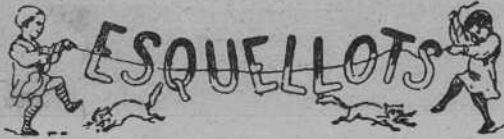
SANFAYNA

—Sabs hon viu en Parellada?
—Al carrer de Tarragona.
—Quin número.

—Ay, aixó noy
es l' únich que no 'm recorda:
pero lo veurás escrit
sobre mateix de la porta.

Un día tot fent brometa
en Pan digué á n' en Guillem
—¿Vols deixarme una pesseta
que prompte la trobarem?
Mes en Guillem contestá
tot fentli la gara-gara:
—¡Home si l' hem de trobá
val més que la busquéim ara!

V. CALDÈS ARÚS

Una de las primeras visitas que vá fer l' almirall de la esquadra inglesa, signé á la Casa Gran.

Es molt natural.

En aquella casa 'ls inglesos hi han tingut sempre molt que veure.

Van rebre al almirall, l' alcalde, mitja dotzena de regidors y 'l secretari, y de bonas á primeras se

ELS INGLESOS A BARCELONA

Las autoridades locales tornant de fer la visita oficial jefe de la esquadra.

trobaran ab que cap dels inglesos sabía l' espanyol y cap dels espanyols sabía l' inglés.

Obligats á parlar per senyas, ja estavan á punt d' enviar á buscar al Sr. Valls y Ronquillo, professor de la Escola de sorts y muts perque 'ls tragués d' apuros, quan sapigueren que un empleat de la casa, 'l Sr. Coll, oficial del negociat de ingressos, coneixia l' idioma de Shakespeare, y d' ell se valgueren pera cambiar las sevas impresiões.

D' aquesta feta 's pot ben dir que á la Casa Gran, quan convé, saben posarhi 'l Coll.

**

Una de las dependencias que més varen cridar l' atenció del almirall inglésu sigué l' Arxiu municipal, del qual ne fen els majors elogis.

Pero hi troban á faltar una cosa: els aparatos per extingir incendis. Perque si un día 's calava foch en aquells tresors diplomàtics de la vella Barcelona, sería un desastre no poder acudir á salvarlos desde 'ls primers instantes.

Vels'hi aquí cóm han de ser els inglesos els que vagin á la Casa Gran á donar als nostres regidors lliçons de previsió.

El Sr. Marial havia dispostat la instalció de fonts públicas en la barriada de ca'n Tunis. Ab gran activitat comensaren las obras de conducció, quan tot de un plegat, arriba á Barcelona 'l Sr. Boladeres, y tan bon punt torna á ferse cárrech de l' alcaldía, las obras comensadas quedan interrompudas.

En vista de aixó entre aquells vehins cundeix l' idea d' erigir una estàtua á D. Guillém.

Una estàtua de terrissa que será emplantada davant del Cementiri nou, ostentant la següent inscripció:

«AL ALCALDE DE SECA, 'LS MORTS DE SED DE CA'N TUNIS.»

Desde 'l dilluns conta Barcelona ab un nou temple consagrat al art que ennobliren Vatel, Brillat-Savarin y tants y tants altres sacerdots del *gust*. Ens referim á la *Maison Dorée*, magnífich café-restaurant que, dirigit per sos intel·ligents propietaris els germans Srs. Pompidor, acaba d' obrirse á la plassa de Catalunya.

Ricament instalat y montat ab un luxe de detalls y una elegancia qu' excedeixen á tota ponderació y justifican plenament el nom que porta, el nou restaurant *Maison Dorée* es un establiment que fa honor á aquesta capital y que segurament obtindrà del públich el favor que 's mereix.

Un detall de la visita que vá fer D. Alfonso á l' Academia de Caballería de Valladolid:

«D. Alfonso—diu un periódich—recorrió todas las dependencias, deteniéndose en uno de los gabinetes, donde hay un ferrocarril en miniatura, que funciona exactamente como los del Norte, con sus agujas, plataformas, etc., etc.»

Si funciona exactament com els del Nort, entre aquests etcéteras hi deuen anar compresos algún xoch, algún descarrilament, alguna ensorrada de pont y alguna de aquelles trágicas truytas de pasatjers que tot sovint serveix al món civiliat la famosa companyia

Tot lo qual ha de ser molt interessant perque ho vegi 'l rey d' Espanya.

La Renaixensa ha publicat la següent noticia:
«Unió catalanista. —La Junta Permanent, fentse ressó del desitj de molts de nostres companys, de que 's fes un distintiu especial pera 'ls adictes á la

AL TIBIDABO.—EL BRINDIS DEL ALCALDE

—Señores: Aquí no tenim higiene, aquí no tenim empedrats, aquí no tenim cloacas, aquí no tenim escoles; pero aquí tenim sempre deu mil pessetas á punt, per gastárnoslas alegrement en obsequi de qualsevol foraster que vingui.

Unió, acordá temps endarrera la reproducció de un model que fou presentat á la Junta permanent, encarregantne una gran partida á una important casa de Nova-York.

Se tracta, segóns expressa més avall, de «una reproducció en miniatura de la hermosa bandera de la Unió Catalanista, en colors y imitant esmalt.»

¿Y no s' ha trobat cap industrial á Barcelona que s' encarregués de aquesta futesa, que haja tingut de acudir-se *res menys* (nada menos) que á Nova-York?

¿Es que aquí no ho saben fer, ó es que allà ho fan més barato?

Y ara diguin: si aixís procedeixen els purs, els *reconsagrats*, ¿qu' es lo que no farán els *perdigots*?

Escriuhen de Lleyda:

«Ha sido estos días la comidilla de todos los sitios de reunión la fuga de un conocido y *perfumado* joven, casado y muy católico él, con una buena moza que tenía á su servicio, muy guapa ella, por añadidura.»

Y afegeixen que, á pesar de las escrupulosas investigacions que s' han practicat fins ara, no ha sigut possible averiguar el paradero de aquella parella de tórtoras.

¿Volen dir que sent ell tan católich com suposan no 'ls trobarán en algún recó de iglesia?

Oh, y además anant tan perfumat...

Ensumin fort y 'l descobrirán... ey, si ab el *roce* no s' ha esbravat.

El *Banch d' Espanya* hauria de titularse 'l *Banch de la Paciencia*, puig no es poca la que 's necessita pera tractar ab ell.

Ara mateix, al fer un pago, n' efectua per lo menos la meytat en plata. Es inútil demanarli que entregui bitllets, á fi de contar mes depressa y no tenir que anar tan carregats: no n' hi ha de fets. Y aixó després d' haver inundat ab ells á Espanya.

Perque 'l famós *Banch* es l' esperit de contradicció. ¿Demanas bitllets? Aquí tens plata. Quan anys enrerera tothom estava alarmat, y acudia á bescanviar bitllets procedia ab tanta lentitut, que 'ls interessats havian de fer quía. Llavors li demanavan plata y no 'n volia donar.

Crech que ja n' hi ha prou ab que tingui 'l monopoli que li permet explotar á la nació.

Que 'l exploti y que se 'n rigui, es una mica massa.

La comissió municipal de Governació, accedint á las sollicituts de D. Tiberi Avila ha acordat desti-

MARINERS EN TERRA

—¿Vols t'hi jugar que aquest es el que 's cuyda de posar la bandera á la punta del pal major?

—No t' entench, noy; pero tú ves tirant quartos sobre la taula, que quan n' hi hagi prou jo ja t' avisaré.

nar 3,000 pessetas á la creació de una Catedra de Arabe vulgar.

¡Jamalajá!

Que vol dir: ¿A veure qui se la menjará?

¿Saben d' ahont procedeix la moda de las corbatas rojas que ara s' usan?

Del rey de Inglaterra, que ab tot y portar la corona, continúa fent lo que feya, quan era Princep de Gales.

Un día que havia de passar per un carrer plé de fanch, va arremangarse 'ls pantalóns, quedá establerta entre 'ls dandys la moda d' arremangarse 'ls, sobre tot durant l' estiu y en las estaciones de banys.

Aixís ara ab la corbata.

Se trobava á Marienbad: va sortir al carrer ab una corbata roja, enganxada ab un anell de diamants, y al día següent á Viena, tots els botiguers venían corbatas rojas, y á la senmana següent ja se 'n portavan per tot Europa.

Una cosa es de desitjar.

Que 'l rey d' Inglaterra no vaji á Marsella.

Podría agafar la peste bubónica, y ferse tot seguit de moda 'l contraure aquesta malaltía.

Una bona senyora que 's dedica á practicar actes de beneficencia lográ que una parella que vivía amistansada, s' avingüés á contraure matrimoni, avants de que ella dongués á llum el fruyt del seu amor.

Pobres eran els dos, y la bona senyora conseguí que á la Curia 'ls siguessen despatxats els documents de franch.

Pero acudí á la parroquia de Sant Francisco demanant que també de franch se 'ls administrés el sacrament que havia de legalisar la seva unió, y un senyor vicari va respondre «qu' ell de franch no hi treballava.»

Perque per lo vist, casar á dos cristians es treballar, per mes que fent aquest treball no s' hi suhi gayre.

Pero 'l vicari es un perfecte imitador de Jesucrist, que tampoch treballava de franch. ¡Qui sab quant ne va fer pagar de deixarse clavar en creu!

Ja té l' Eminentíssim un modelo de vicaris. Apúntili aquest mérit á la fulla de serveys, y no se 'n descuidi: á la primera ocasió, dónguili un ascens. Se 'l ha guanyat.

Un capritxo de la moda, que ha comensat á Bèlgica.

Algunas senyoras han adoptat un sombrero, titulat *Papa nou*, que té la forma de barret de teula.

¡Quina hermosa!

Jo estich esperant que las barceloninas comensin á usarlo també, per interrómprelas quan vagin pel carrer, fels'hi l' amistat y demanals'hi una estampeta.

Y si valen la pena, com á guapas, y son tan bondadosas, que s' avinguin á emportarse'm á casa seva á confessarme, millor que millor... Estiguin ben seguras que no hi haurá pecat amagat que no 'ls hi reveli.

¿Volen enterarse del *menú* que, pagat per l' Ajuntament, va servirse als marinos inglesos l' altre día al restaurant del Tibidabo?...

Ben pensat, deixemho corre, perque tampoch l' entendrían. S' estilan uns platillos tan enravessats en aquesta mena de banquetes!...

¡Y tan fácil qu' era compondre una llista de menjars típics de aquesta Barcelona tan ensalsada pel simpàtic almirall Donville! Allá vá, donchs, dedicat als *rubios albionesos* el *menú* que 'ns serveixen diàriament als barcelonins y que 'ls podia servir de guta:

«Caldo de gallina tísica.—Costelletes de gos ó que ho semblan.—Patatas novellas salfumantadas.—Peix revifat ab inyeccions cantàbricas.—Badella á la glossopeda.—Verdura al... ull de la cara.—Pastas ab groch real.—Pa de barita y Vins de tanino al éter.»

Aixís son els nostres àpats obligats. Y créguins, *sir Compton*, que si tenim la desgracia de no poguer contar ab *sheellings*, no per aixó deixém de pagar en bona moneda.

Al mitj del passeig de Gracia y en obsequi al Almirall, de civils la gran revista va haverhi l' últim dimars. Anavan tots d' uniforme de gran gala, y es el cas que 'l *Compton* Donville al véurels ab aquells calsetots blancs, tan estrets, tan sicalíptics, tan cenyits, tan sensuals, se va engrescar de tal modo que diu que deya, admirat:
—¡Very good! ¡Very well! ¡Shóking!
¡Sleeping, sleeping carr!

L' aspecte terrorífich de Donya Bubónica ha aprescut á Marsella, amenassant invadirnos de microbis si no fem bondat de la bona en materia higiènica.

La respectable senyora 'ns avisa ab temps pera

que, en cas de que 's digni fernos una visita, poguém rébre-la del modo que 's mereix: á tiros, ó siga, contrarrestantla ab midas sanitarias ben entesas.

Ara veurém si 'ls nostres higienistas s' hi plegarán de brassos, qu' es lo mes probable. Y allavoras será com rébre-la ab els brassos oberts y no faltará mes que dirli: Passi, passi; aquí es com si fos á casa seva.

Entra l' amo de un magatzém, y troba al mosso pesant figas.

—Tófol!—cria—com es que cada vezada qu' entro 't trobo dormint.

En Tófol, alsantse y fregantse 'ls ulls, respón:

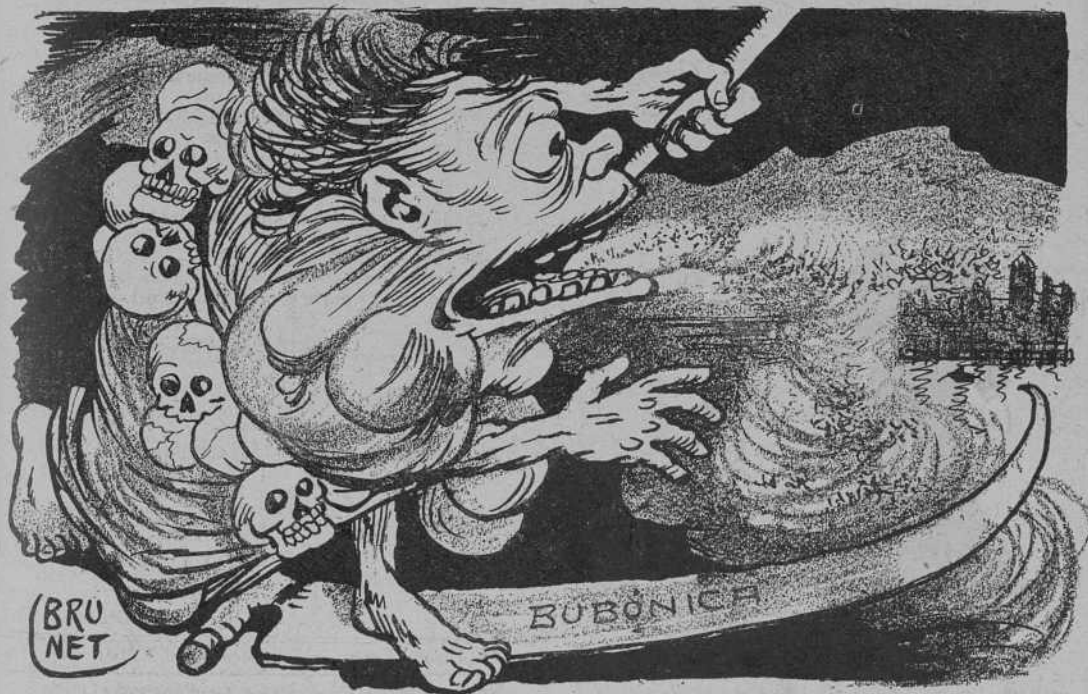
—Dispens, senyor: es que sense fer res, jo no hi sé estar.

Á LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA 1.ª—*In-te-re-sa*.
- 2.ª ID. 2.ª—*I si-do-ro*.
- 3.ª ANAGRAMA.—*Palmó—Ploma*.
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Dolors—Amelia*.
- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Dominga*.
- 6.ª CONVERSA.—*Canari*.
- 7.ª GEROGLÍFICH.—*Per art perillós el del torero*.

CRIT D' ALERTA

—¡Cuydado, barceloníns! Quan las barbas d' un marsellés vejeu pelar, poseu las vostras á remullar.

ELS NOSTRES VISITANTS

Mostruari de caps.

TRENCA-CAPS

XARADA

*que dedicada,
va al meu bon amich Benet,
(te dedico eixa xarada,
à raiz de la passada,
del simpàtich Panellet).*

Cara has pagat la manfa
d'esser corrido; ¡ja ho veus!
com s' ha cumplert lo qu' un día,
te va dir l' amich Badia...
que faltavan cap... y peus.
No has nascut tú per tronera,
ets massa *hu-dos* y confiat,
la teva *pinta* d'hortera,
no 's presta de cap manera,
ni á fe 'l *viu* ni l' esquilat.
Aixó t' ho dich: no t' ho conto,
la bona fe ab tú 's retrata,
y avuy... temps de 'n Tarugata,
fá rellotges el mes tonto,
y el mes *viu* fica la *pata*.
Sempre jo m' ho vaig pensar,
que 'n Panellet te *total*,
pro tú vinga sommiar,
sistemas de bolejar
y esse un corrido com cal.
Tot quant jo 't vaig dí 't passá
y potser encare més

donchs se 't varen passejar,
y després per... comensar
te varen buidá 'l *dos-tres*.
Lo cas te valgué, Benet,
veyam si escarmentarás,
recorda sempre aquest fet
y potser molt satisfet
de *corre* renegarás.
Retirat sis la privada
busca *invers-hu-dos* com cal,
deixa 'ls balls de patacada
que 't duránt á l' estacada
no deixant te portá un ral.
Treute 'ls rissos, que fan dona
y ta *cinch-dos* de cunill,
també aviat abandona,
revesteixte de persona
y sortirás del perill.
Are ja t' has convensut
que per *pillo* no vals res,
no siguis donchs testarut
cambia de vida al minut
y no farás riure mes.
D' aquests consells prentne nota,
tots ells son sortits del cor,
busca una bona xicotá
y no haurás de menjar *pota*
com la que casi t' ha mort.

FIDEL DELFI

ANAGRAMA

Dos amichs d' alló més íntims
dels que solen fer *total*
varen comprar unas *tot*
de cartró pera guardar
un tomet de cert periódich.
Perque quedés enganxat
un xiquet de *total* clara
van posarhi á cada cap

J. COSTA POMÉS

CONVERSA

- ¿Sabs qui vaig veure ahir á Vallvidrera, Ignasi?
- ¿La Doloretas?
- No, t' equivocas.
- ¿Donchs, quí?
- Home, la que entre els dos havem dit.

A. VITALLA

GEROGLÍFICH

$$\begin{array}{r} \times \\ 2 \\ \hline \text{TO} \\ \text{I} \\ \text{K P} \\ \text{I} \\ \text{LO LO} \\ \text{SI SI SI} \end{array}$$

QUIMET PUJOL

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, OIm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.ª

COMENTARI

-¡Recristina!... ¡Aquestas calsas sí que son ben bé de
la màniga ampla!...

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

EL INGLÉS

SIN MAESTRO

EN 20 LECCIONES

— Con la pronunciación figurada —

Un tomo en 8.ª mayor. Ptas. 3

CORAZONES BRAVÍOS

CUENTOS

POR JOSÉ DE ELOLA — Un tomo, Ptas. 1

C. GUMÁ

SOTA LA PARRA

2 ralets

ARTE DE

CUIDAR Á LOS ENFERMOS

POR L. GRENET

Encuadernado, Ptas. 6

En rústica, Ptas. 5

CIENCIAS Y PACIENCIAS

DEL CALAIX D' UN SABI

— PER FRA NOI —

Secrets d' economía doméstica — Remeys fàcils y baratos
 Experiments de física recreativa — Fórmulas noves d' art culinari
 Jochs y entreteniments casulans

AB UN GRAPAT D' ILUSTRACIONS EXPLICATIVAS

Un tomo en octau, Ptas. 1

HOJAS SELECTAS

REVISTA PARA TODOS

1903 * SEPTIEMBRE * N.º 21

Ptas. 1

COLECCIÓN DIAMANTE

Tomo 87

POR ANGEL GUERRA

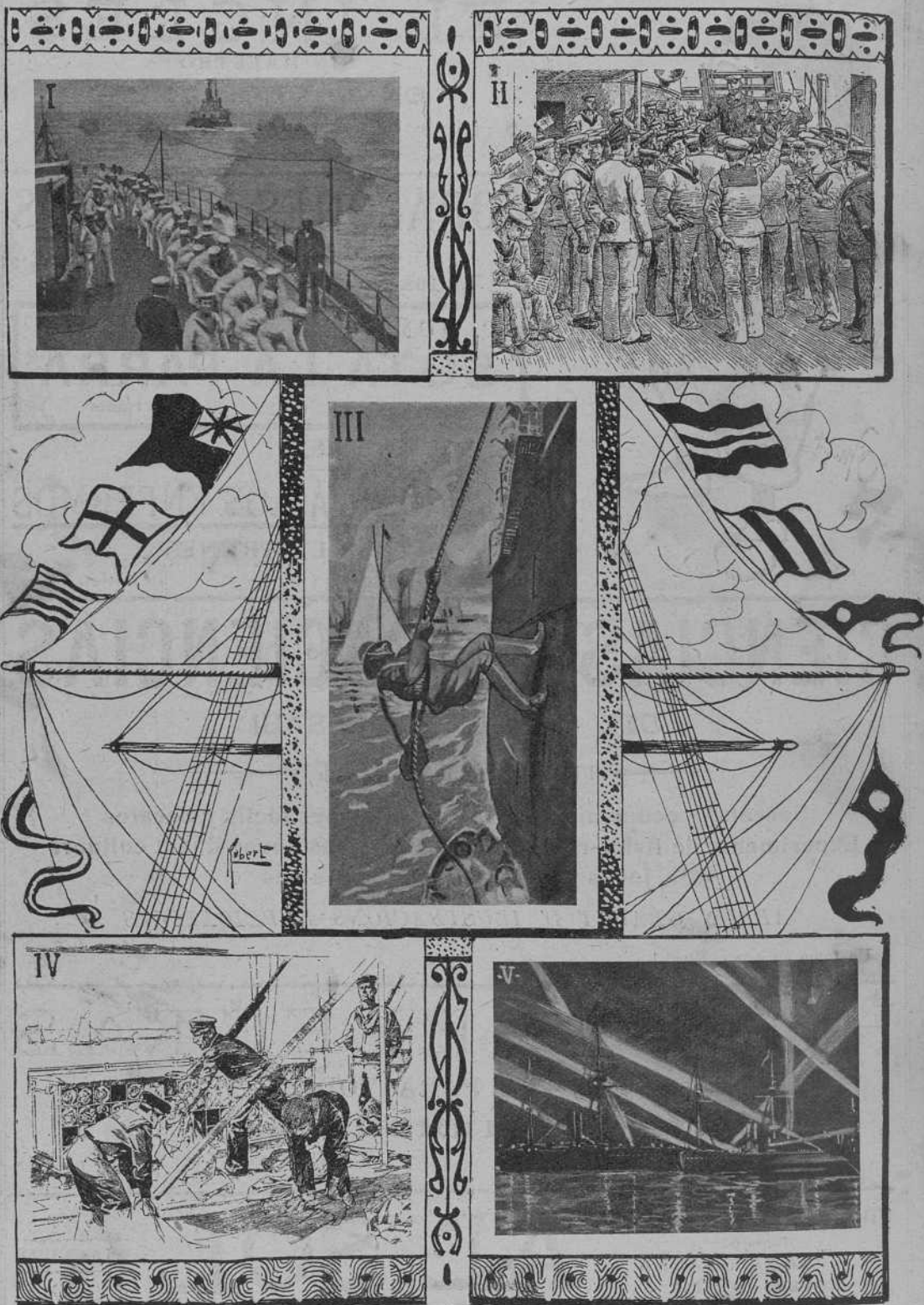
NOVELA CANARIA

AL SOL

Ptas. 0'50

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en llibrassas del Giro Mútuu ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responem d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificar. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

LA VIDA A LA ESQUADRA INGLESA

1. Issant un cap. — 2. Repartició de la correspondència. — 3. Un que ha fet tart. — 4. Feynas de día. — 5. Iluminació nocturna per medi dels reflectors elèctrics.